

ИНД - 137

Иргэний Нисэхийн Дүрэм

Хөдөө аж ахуйн агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа

Иргэний нисэхийн ерөнхий газар

ДҮРМИЙН ТАЙЛБАР

ИНД-137 нь ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа, эсхүл гүйцэтгэхээр сургалт хийж байгаа нисгэгчийн ИНД-91-д заасан нислэгийн үйл ажиллагааны ерөнхий дүрмийн үл хамаарах шаардлага болон нэмэлт шаардлагыг тогтооно.

ИНД-137 нь мөн ХАА-н үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа агаарын хөлгийн нэмэлт хэрэглэл, төхөөрөмжийн шаардлага, ХАА-н агаарын хөлгөөр арилжааны үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа этгээдийн гэрчилгээжүүлэлтийн болон үйл ажиллагааны шаардлагыг тогтооно.

Энэ Дүрэм нь Иргэний нисэхийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний баталсан ИНД-137-гийн цахим хувилбар бөгөөд зөвхөн ишлэл хийх зорилгоор хэрэглэнэ. Хүчин төгөлдөр ИНД-137, түүний нэмэлт, өөрчлөлтийн хуулбарыг ИНЕГ-аас, эсхүл www.mcaa.gov.mn веб сайтаас татаж авах боломжтой.

Мэдээлэл

Гишүүн улсуудын иргэний нисэхийн Дүрмийг сайжруулах замаар иргэний нисэхийн салбарт нэгдсэн нэг Дүрмийн зохицуулалтад шилжих Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын 1992 оны 29-р чуулганы А29-3 тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор, Монгол Улс болон Шинэ Зеланд улсын ИНЕГ-ын хооронд 1999 оны 5 сарын 6-нд байгуулсан “Техникийн Хамтын Ажиллагааны Санамж Бичиг”-ийг үндэслэн Монгол Улсын Иргэний нисэхийн багц дүрмийг боловсруулсан.

Өөрчлөлтийн түүх**Хүчинтэй огноо**

Анхны боловсруулалт

2001 оны 10 сарын 01

Нэмэлт, өөрчлөлт 1

2010 оны 05 сарын 07

Нэмэлт, өөрчлөлт 2 (Шинэчлэлт)

2020 оны ... сарын ...

Тэмдэглэл: ИНД-137-гийн шинэчлэлтийг монгол, англи хэл дээр, NZ Part 137-гийн 2017 оны 03 сарын 10-ны А.7-д үндэслэн боловсруулсан болно.

Гарчиг

A Бүлэг - Ерөнхий зүйл.....	1
137.1. Зорилго	1
137.3. Нисгэгчийн мэргэшил.....	1
137.5. Гэрчилгээний шаардлага	1
137.7. Нөөц.....	1
137.9. Осол, зөрчил	1
B Бүлэг - Нислэгийн дүрэм	2
137.51. Зорилго	2
137.53. Хүчингүй	2
137.55. Аэродром дээр эргэлт хийх чиглэл	2
137.57. Хүчингүй	2
137.59. Хүчингүй	2
137.61. Шигүү суурьшлын бүс дээгүүрх нислэгийн үйл ажиллагаа	2
137.63. Шигүү бус суурьшлын бүс дээгүүрх нислэгийн үйл ажиллагаа.....	3
137.65. Түлшний нөөц.....	3
C Бүлэг - Тусгай нислэгийн дүрэм	4
137.101. Зорилго	4
137.103. Хөөрөлтийн максимум жин	4
137.105. Гуравдагч этгээдэд эрсдэлгүй хөөрөлтийн зай болон нислэгийн зам.....	4
137.107. Гуравдагч этгээдэд эрсдэлтэй хөөрөлтийн зай	4
137.109. Гуравдагч этгээдэд эрсдэлтэй хөөрөлтийн нислэгийн зам.....	5
D Бүлэг - Арилжааны үйл ажиллагаа - Ерөнхий зүйл	6
137.151. Гэрчилгээ эзэмших хүсэлт	6
137.153. Гэрчилгээ олгох.....	6
137.155. Аюулгүй байдлын удирдлага	6
137.157. Гэрчилгээний хүчинтэй хугацаа.....	6
137.159. Гэрчилгээ сунгах	7
137.160. ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн аюулгүй байдлын удирдлагын баримт бичиг.....	7
E Бүлэг - Арилжааны үйл ажиллагааны шаардлага.....	8
137.201. Бүртгэл хөтлөх	8
137.203. Алслагдсан баазаас үйлдэх нислэгийн үйл ажиллагаа	8
137.205. Шигүү суурьшлын бүс дээгүүр үйлдэх нислэгийн үйл ажиллагаа	8
137.207. Ажилтанд тавих шаардлага.....	9
137.209. Үйл ажиллагааны өөрчлөлт	9
F Бүлэг - Хэрэглэл болон төхөөрөмж.....	10
137.251. Зорилго	10
137.253. Ерөнхий зүйл.....	10
137.255. Суудал болон даруулга	10
137.257. Нэмэлт хэрэглэл.....	10
137.259. Нэмэлт төхөөрөмж.....	10

137.301. ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч болон хүсэлт гаргагчийн шилжилтийн үеийн зохицуулалт	11
Хавсралт А - Гуравдагч этгээдийн эрсдэл	13
Хавсралт В - Хэт ачааллын жинг тодорхойлох.....	14
Хавсралт С.....	15
Хүснэгт С.1. ХАА-н үйл ажиллагаа хариуцсан удирдах ажилтан (ерөнхий нисгэгч)...	15
Хүснэгт С.2. Аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоо хариуцсан удирдах ажилтан.	15
Хавсралт D - Хэрэглэл болон төхөөрөмжийн НТЧ-ын загварын стандарт	16
D.1. Суудал болон даруулга.....	16
D.2. Хүчингүй.....	16
D.3. Хуурай болон шингэн бодисын сав	16
D.4. Хуурай бодисын савны агууламжийн дээд түвшин	16
D.5. Жэттисон систем	16
D.6. Тэмдэглэгээ, зурагт хуудас	17

ИНД-137 Хөдөө аж ахуйн агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа

А Бүлэг - Ерөнхий зүйл

137.1. Зорилго

Энэ Дүрэм нь дараах шаардлагыг тогтооно:

- (1) ИНД-91-д заасан нислэгийн үйл ажиллагааны ерөнхий дүрмийн шаардлагаас гадна, ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа, эсхүл гүйцэтгэхээр сургалт хийж байгаа нисгэгчид тавих нэмэлт шаардлага;
- (2) ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа, эсхүл гүйцэтгэхээр сургалт хийж байгаа нисгэгчид тавих, ИНД-91-ийн нислэгийн үйл ажиллагааны ерөнхий дүрмийн үл хамаарах шаардлага;
- (3) ХАА-н агаарын хөлгөөр арилжааны үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа этгээдийн гэрчилгээжүүлэлтийн болон үйл ажиллагааны зохицуулалтын шаардлага.

137.3. Нисгэгчийн мэргэшил

(a) Агаараас бордоо цацах, агаараас шингэн цацах, эсхүл агаараас хортон мэрэгчийн хор цацах зорилгоор ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа нисгэгч нь ИНД-61-ийн дагуу олгосон хүчинтэй, тохирох ХАА-н зэрэглэл эзэмшдэг байх үүрэгтэй.

(b) Энэ зүйлийн (a)-г үл харгалзан, хэрэв ИНД-61-ийн дагуу олгосон E-Категорийн багш-нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигчийн шууд хяналтын дор агаараас бордоо цацах, агаараас шингэн цацах, эсхүл агаараас хортон мэрэгчийн хор цацах ХАА-н сургалт хийж байгаа бол, тухайн нисгэгчийг ХАА-н зэрэглэл эзэмшихийг шаардахгүй.

137.5. Гэрчилгээний шаардлага

Энэ Дүрмийн D Бүлгийн дагуу олгосон ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэх гэрчилгээний эрх болон нөхцөлд заагаагүй тохиолдолд, аливаа этгээд нь ХАА-н агаарын хөлгөөр арилжааны үйл ажиллагаа эрхлэхгүй байх үүрэгтэй.

137.7. Нөөц

137.9. Осол, зөрчил

Осол, эсхүл зөрчилд өртсөн ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа этгээд нь ИНД-12-ын дагуу тухайн осол, эсхүл зөрчлийг Даргад мэдээлэх үүрэгтэй.

В Бүлэг - Нислэгийн дүрэм

137.51. Зорилго

Энэ Бүлэг нь ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа, эсхүл гүйцэтгэхээр сургалт хийж байгаа нисгэгчид ИНД-91-д заасан нислэгийн үйл ажиллагааны ерөнхий дүрмийн үл хамаарах шаардлага болон нэмэлт шаардлагыг тогтооно.

137.53. Хүчингүй

137.55. Аэродром дээр эргэлт хийх чиглэл

ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа, эсхүл гүйцэтгэхээр сургалт хийж байгаа нисгэгч нь дараах тохиолдолд тухайн аэродромд буухаар ойртолт үйлдэж байхдаа, эсхүл хөөрөлт үйлдсэний дараа, ИНД-91-д зааснаас өөр чиглэлд эргэлт хийж болно, хэрэв:

- (1) тухайн аэродром нь зөвхөн ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд ашиглагддаг бол; эсхүл
- (2) тухайн аэродромоос ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгааг харуулах, ИНД-91-д заасан газрын дохио байрлуулсан бол.

137.57. Хүчингүй

137.59. Хүчингүй

137.61. Шигүү суурьшлын бүс дээгүүрх нислэгийн үйл ажиллагаа

ИНД-91-ийг үл харгалзан, хот, сум, эсхүл суурингийн шигүү суурьшлын бүс дээгүүр ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа нисгэгч нь дараах тохиолдолд тухайн үйл ажиллагааг бүрэн гүйцэтгэх зорилгоор, ИНД-91-д заасан минимум өндрөөс доогуур нисэж болно, хэрэв:

- (1) нисгэгч тухайн үйл ажиллагааг Засгийн газрын аливаа байгууллагын нэрийн өмнөөс гүйцэтгэж байгаа бол;
- (2) нисгэгч тухайн үйл ажиллагааг Даргын тогтоосон нөхцөл, хязгаарлалтын дагуу гүйцэтгэж байгаа бол;
- (3) нисгэгч тухайн үйл ажиллагааг энэ Дүрмийн дагуу олгосон ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээний эрхийн хүрээнд гүйцэтгэж байгаа бол;
- (4) ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч нь 137.205-ын шаардлагыг хангаж байгаа бол.

137.63. Шигүү бус суурьшлын бүс дээгүүрх нислэгийн үйл ажиллагаа

(а) ИНД-91.311(а)(2)-ыг үл харгалзан, хот, сум, эсхүл суурингийн шигүү суурьшлын бүсээс бусад бүсийн дээгүүр ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа, эсхүл гүйцэтгэхээр сургалт хийж байгаа нисгэгч нь дараах тохиолдолд, тухайн гадаргуугаас дээш аль ч өндөрт болон саадаас аль ч зайд нисэж болно, хэрэв:

- (1) нисгэгч тухайн үйл ажиллагааг гадаргуу дээр байгаа хүн, эсхүл өмч хөрөнгөд аюул учруулахааргүйгээр гүйцэтгэх боломжит арга хэмжээ авсан бол;
- (2) ойртолт үйлдэх, эргэлт хийх болон нисэн гарах үеийн нислэгийн өндөр, саадаас барих зай нь тухайн үйл ажиллагааг үр дүнтэй, аюулгүй гүйцэтгэхэд шаардлагатай зайнаас бага биш бол.

(b) ИНД-91.311(а)(2)-ыг үл харгалзан, хот, сум, эсхүл суурингийн шигүү суурьшлын бүсээс бусад бүсийн дээгүүр ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа, эсхүл гүйцэтгэхээр сургалт хийж байгаа нисгэгч нь дараах тохиолдолд, ачаалах талбай болон холбогдох ажлын талбайн хооронд, эсхүл нэг ажлын талбайгаас, дараагийн ажлын талбайн хооронд ИНД-91.311(а)(2)-т шаардсанаас нам өндөрт нисэж болно, хэрэв:

- (1) тухайн зай нь 9.3 км-ээс (5 nautical miles) бага бол;
- (2) нисгэгч тухайн нислэгийг гадаргуу дээр байгаа хүн, эсхүл өмч хөрөнгөд аюул учруулахгүй үйлдэх боломжит арга хэмжээ авсан бол.

137.65. Түлшний нөөц

ИНД-91-ийг үл харгалзан, ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа, эсхүл гүйцэтгэхээр сургалт хийж байгаа нисгэгч нь тухайн агаарын хөлөг дараах минимум түлшний нөөцтэй болохыг бататгах үүрэгтэй:

- (1) нисэх онгоцны хувьд, 30 минутын нислэгийн цаг;
- (2) нисдэг тэрэгний хувьд, урьдчилан тооцоолсон нислэгийн цагаас 3 дахин их, эсхүл 30 минутын нислэгийн цагийн аль багыг.

С Бүлэг - Тусгай нислэгийн дүрэм

137.101. Зорилго

Энэ Бүлэг нь, ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны зорилгоор, ИНД-21-ийн Н Бүлгийн дагуу хязгаарлалттай категорийн НТЧ-ын гэрчилгээ олгосон нисэх онгоцоор ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа, эсхүл гүйцэтгэхээр сургалт хийж байгаа нисгэгчид ИНД-91-д заасан нислэгийн үйл ажиллагааны ерөнхий дүрмийн үл хамаарах шаардлагыг тогтооно.

137.103. Хөөрөлтийн максимум жин

(a) ИНД-91 болон энэ зүйлийн (b)-д заасныг үл харгалзан, ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагааг нисэх онгоцоор гүйцэтгэж байгаа, эсхүл гүйцэтгэхээр сургалт хийж байгаа нисгэгч дараахаас бусад тохиолдолд, тухайн нисэх онгоцны нислэгийн зааварт заасан МСТOW-ээс дээш жинтэйгээр хөөрөлтийг үйлдэхгүй байх үүрэгтэй:

- (1) тухайн нисгэгч Хавсралт В-д заасан журмыг мөрдөж байгаа;
- (2) нисэх онгоцыг, нисгэгч жэттисоны ажиллагааг эхлүүлснээс хойш 5 секундийн дотор тухайн нисэх онгоцны хуурай бодисын савны максимум даацын 80-аас багагүй хувийг цацах чадалтай, D.5-н дагуу жэттисон системээр тоногдсон байх.

(b) Хавсралт А-д заасан гуравдагч этгээдийн эрсдэл байгаа тохиолдолд, нисгэгч 137.107 болон 137.109-н дагуу хөөрөлтийн максимум жинг тодорхойлох үүрэгтэй.

137.105. Гуравдагч этгээдэд эрсдэлгүй хөөрөлтийн зай болон нислэгийн зам

Хавсралт А-д заасан гуравдагч этгээдийн эрсдэл байхгүй тохиолдолд, ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагааг нисэх онгоцоор гүйцэтгэж байгаа, эсхүл гүйцэтгэхээр сургалт хийж байгаа нисгэгчийг дараах шаардлагыг мөрдөхийг шаардахгүй:

- (1) тухайн нисэх онгоцны нислэгийн зааварт заасан хөөрөлтийн зай;
- (2) тухайн нисэх онгоцны нислэгийн зааварт заасан хөөрөлтийн нислэгийн замын налуу (gradient).

137.107. Гуравдагч этгээдэд эрсдэлтэй хөөрөлтийн зай

(a) Энэ зүйлийн (b)-г харгалзан, Хавсралт А-д заасан гуравдагч этгээдийн эрсдэл байгаа тохиолдолд, нисэх онгоцоор ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа, эсхүл гүйцэтгэхээр сургалт хийж байгаа нисгэгч, хөөрөлтийн боломжит зай нь (TODA) тухайн нисэх онгоцны нислэгийн зааварт заасан хөөрөлтийн зайг 1.2 дахин үржүүлснээс их болохыг бататгах үүрэгтэй.

(b) Нисгэгч, хөөрөлтийн зайг тооцоолохдоо дараах хүчин зүйлийг харгалзан үзэх үүрэгтэй:

- (1) тухайн нисэх онгоцны хөөрөлтийн гүйлт үйлдэж эхлэх үеийн жин;
- (2) тухайн аэродромын даралтын түвшин;
- (3) тухайн аэродромын орчны агаарын хэм;

- (4) тухайн ХБЗ-ны гадаргуугийн төрөл, нөхцөл;
- (5) хөөрөлт үйлдэх чиглэл дэх ХБЗ-ны налуу;
- (6) урдаас чиглэсэн салхины бүрдэл хэсгийн 50%-иас ихгүй, эсхүл араас чиглэсэн салхины бүрдэл хэсгийн 150%-иас багагүй байх.

137.109. Гуравдагч этгээдэд эрсдэлтэй хөөрөлтийн нислэгийн зам

(a) Энэ зүйлийн (b)-г харгалзан, Хавсралт А-д заасан гуравдагч этгээдийн эрсдэл байгаа тохиолдолд, нисэх онгоцоор ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа, эсхүл гүйцэтгэхээр сургалт хийж байгаа нисгэгч, тухайн хөөрөлтийн нислэгийн зам нь бүх саадаас дараах зайтай болохыг бататгах үүрэгтэй:

- (1) босоо зай нь 15 м (50 ft) дээр нэмж 0.025D байхаас багагүй; эсхүл
- (2) хажуугийн хэвтээ зай нь 30 м дээр нэмж 0.1D байхаас багагүй-

“D” нь TODA-гийн төгсгөлөөс агаарын хөлгийн гүйсэн замын дагуух хэвтээ зай.

(b) Нисгэгч энэ зүйлийн (a)-ийн шаардлагыг хангах зорилгоор тооцоо хийхдээ, дараах шаардлагыг харгалзан үзэх үүрэгтэй:

- (1) тухайн хөөрөлтийн нислэгийн зам нь 137.107-д шаардсан хөөрөлтийн зайн төгсгөлд хөөрөлтийн гадаргуугаас дээш 15 м-ийн (50 ft) өндрөөс эхэлж, 150 м-ийн (500 ft) өндөрт дуусдаг байх;
- (2) тухайн нисэх онгоц 20°-аас хэтэрсэн өнцгөөр налуу эргэлт хийдэггүй байх;
- (3) төлөвлөсөн нислэгийн замаас 150 м-ээс их хажуугийн хэвтээ зайд байгаа саадыг тооцохгүй байж болох.

D Бүлэг - Арилжааны үйл ажиллагаа - Ерөнхий зүйл

137.151. Гэрчилгээ эзэмших хүсэлт

ХАА-н агаарын хөлгөөр арилжааны үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь САА 24137/01 маягтыг бөглөж, зохих төлбөрийн баримтын хамт Даргад хүргүүлэх үүрэгтэй.

137.153. Гэрчилгээ олгох

Хэрэв Дарга энэ Дүрмийн дараах шаардлага хангагдсан гэж үзвэл, хүсэлт гаргагч ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ эзэмших эрхтэй:

- (1) хүсэлт гаргагч нь бүх үйл ажиллагааг санхүүжүүлэх ба энэ Дүрмийн дагуу гүйцэтгэж чадахаа бататгах үүрэгтэй, Гүйцэтгэх захирлын албан тушаалд томилогдсон удирдах ажилтныг үндсэн ажилтнаар, эсхүл гэрээгээр ажиллуулдаг байх;
- (2) хүсэлт гаргагч нь, Гүйцэтгэх захирлын өмнө дараах үүрэг хариуцлага хүлээсэн удирдах ажилтан, эсхүл ажилтнуудыг үндсэн ажилтнаар, эсхүл гэрээгээр ажиллуулдаг байх:
 - (i) нислэгийн үйл ажиллагаа болон газрын дэмжих үйл ажиллагааг багтаасан ХАА-н үйл ажиллагаанд (Ерөнхий нисгэгч);
 - (ii) 137.155-д шаардсан аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоонд;
- (2А) энэ зүйлийн (2)-т заасан удирдах ажилтан нь Хавсралт С-д заасан мэргэшил, ур чадварын болон туршлагын шаардлагыг хангасан байх;
- (3) хүсэлт гаргагч болон энэ зүйлийн (1), (2)-т шаардсан удирдах ажилтнууд нь тохирох зөв хүний шаардлагыг хангасан байх;
- (4) тухайн гэрчилгээг олгох нь нисэхийн аюулгүй байдлын ашиг сонирхолд харшлахгүй байх.

137.155. Аюулгүй байдлын удирдлага

ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь ИНД-100.3-ын дагуу аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлэх, хэрэгжүүлэх болон үйл ажиллагаандаа мөрддөг байх үүрэгтэй.

137.157. Гэрчилгээний хүчинтэй хугацаа

- (a) ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээг 5 жил хүртэл хугацаагаар олгож, эсхүл сунгаж болно.
- (b) ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ нь түүний хугацаа дуусах, эсхүл түдгэлзүүлэх, эсхүл хүчингүй болгох хүртэл хүчинтэй хэвээр байна.
- (c) Гэрчилгээ эзэмшигч хугацаа нь дууссан, эсхүл хүчингүй болсон ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээг Даргад нэн даруй хураалгах үүрэгтэй.
- (d) Гэрчилгээ эзэмшигч нь түдгэлзүүлсэн ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээг зохих тэмдэглэл хийлгэхээр Даргад нэн даруй хүргүүлэх үүрэгтэй.

137.159. Гэрчилгээ сунгах

(a) ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ сунгуулах хүсэлтийг САА 24137/01 маягтын дагуу гаргах ёстой.

(b) Хүсэлтийг тухайн гэрчилгээнд заасан сунгах хугацаанаас өмнө, эсхүл хэрэв сунгах хугацааг заагаагүй бол тухайн гэрчилгээний хугацаа дуусахаас 60-аас доошгүй хоногийн өмнө Даргад хүргүүлэх үүрэгтэй.

137.160. ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн аюулгүй байдлын удирдлагын баримт бичиг

(a) ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь дараах мэдээллийг багтаасан баримт бичгийг Даргад хүргүүлэх үүрэгтэй:

(1) 137.155-д шаардсан аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоотой холбоотой дараах мэдээлэл:

(i) 100.3(b)-д шаардсан бүх баримт бичиг;

(ii) ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ сунгуулахаас бусад хүсэлт гаргагчийн хувьд, аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог хэрхэн хэрэгжүүлэхийг дүрслэн харуулсан хэрэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө;

(2) аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоо хариуцсан удирдах ажилтны албан тушаал, нэр, үүрэг хариуцлага;

(3) тухайн байгууллагын хүрээнд аюулгүй байдлын хариуцлагын шугаман хамаарлыг тодорхойлсон мэдээлэл.

(b) Хүсэлт гаргагчийн байгууллагын Гүйцэтгэх захирал нь, байгууллагын нэрийн өмнөөс энэ зүйлийн (a)(1)-ийн дагуу гаргасан мэдээллийг бататган гарын үсэг зурсан дараах мэдэгдлийг Даргад хүргүүлэх үүрэгтэй:

(1) ИНД-100-гийн байнгын хэрэгжилтийг бататгах байгууллагын арга, хэлбэрийг харуулсан;

(2) ИНД-100-г дагаж мөрдөхийг шаардсан.

Е Бүлэг - Арилжааны үйл ажиллагааны шаардлага

137.201. Бүртгэл хөтлөх

(a) ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч нь дараах мэдээллийг агуулсан үнэн зөв бүртгэлийг үйл ажиллагааны үндсэн байрлалдаа хөтлөх үүрэгтэй:

- (1) үйлчлүүлэгчийн нэр болон үйлчилгээ авсан хаяг;
- (2) ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа гүйцэтгэсэн өдөр;
- (3) ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа бүрд тээвэрлэж, цацсан материалын нэр болон тоо хэмжээ;
- (4) ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа нисгэгчийн нэр, хаяг, нисгэгчийн үнэмлэхний дугаар болон зэрэглэлийн дэлгэрэнгүй мэдээлэл;
- (5) нисгэгч бүрд ХАА-н зэрэглэл олгосон хугацаа, эсхүл ИНД-61-ийн дагуу шаардсан, жилийн ур чадварын шалгалтыг амжилттай өгсөн хугацааны аль сүүлд болсныг;
- (6) хамааралтай бол, нисгэгч бүрд химийн зэрэглэл олгосон хугацаа, эсхүл ИНД-61-ийн дагуу шаардсан сэргээх сургалтын курст амжилттай хамрагдсан хугацааны аль сүүлд болсныг.

(b) Энэ зүйлийн (a)-д шаардсан бүртгэлийг, тухайн нислэгийн үйл ажиллагаа дууссан өдрөөс хойш 2 жилээс доошгүй хугацаагаар хадгалах үүрэгтэй.

137.203. Алслагдсан баазаас үйлдэх нислэгийн үйл ажиллагаа

Үйл ажиллагааны үндсэн бус баазаас үргэлжилсэн 14 хоног, эсхүл түүнээс дээш хугацаагаар ХАА-н агаарын хөлгөөр арилжааны үйл ажиллагаа эрхэлдэг гэрчилгээ эзэмшигч нь тухайн баазыг хариуцсан дараах нисгэгчийг томилох үүрэгтэй:

- (1) хүчинтэй ХАА-н зэрэглэл эзэмшдэг;
- (2) тухайн алслагдсан баазын үйл ажиллагаанд хариуцлага хүлээсэн;
- (3) ээлжийн хуваарь гаргах болон бүртгэл хөтлөх хариуцлага хүлээсэн.

137.205. Шигүү суурьшлын бүс дээгүүр үйлдэх нислэгийн үйл ажиллагаа

(a) Хот, сум, эсхүл суурингийн шигүү суурьшлын бүс дээгүүр ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэхээр төлөвлөж байгаа гэрчилгээ эзэмшигч нь дараах үүрэгтэй:

- (1) тухайн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа хүмүүс болон байгууллагад үйл ажиллагаатай холбоотой зааварчилгаа өгөх төлөвлөгөө гаргах;
- (2) энэ зүйлийн (a)(1)-д шаардсан төлөвлөгөөний дагуу үйл ажиллагаанд оролцож байгаа хүмүүс болон байгууллагад зааварчилгаа өгснийг бататгах;
- (3) тухайн үйл ажиллагааны мэдээллийг олон нийтэд үр дүнтэй хэлбэрээр өгөх.

(b) Энэ зүйлийн (a)(1)-д шаардсан төлөвлөгөө нь дараах мэдээллийг агуулсан байх ёстой:

- (1) тухайн нислэгт учирч болох саадын мэдээлэл;

- (2) ашиглаж байгаа агаарын хөлгийн онцгой нөхцөлийн буулт үйлдэх чадварын дэлгэрэнгүй мэдээлэл;
- (3) холбогдох НХУ-ын үйлчилгээнд шаардлагатай байж болох зохицуулалтын дэлгэрэнгүй мэдээлэл.

(с) Хот, сум, эсхүл суурингийн шигүү суурьшлын бүс дээгүүр ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа агаарын хөлгийн дарга энэ зүйлийн (а)(1)-д шаардсан төлөвлөгөөг дагаж мөрдөх үүрэгтэй.

(д) ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч нь энэ зүйлийн (а)(1)-д шаардсан төлөвлөгөөг нислэгийн үйл ажиллагаа дууссан өдрөөс хойш 2 жилээс доошгүй хугацаанд хадгалах үүрэгтэй.

137.207. Ажилтанд тавих шаардлага

ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч нь 137.153(1), (2)-т заасан удирдах ажилтныг үндсэн ажилтнаар, эсхүл гэрээгээр ажиллуулах үүрэгтэй.

137.209. Үйл ажиллагааны өөрчлөлт

ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч нь дараах үүрэгтэй:

- (1) САА 24137/01 маягтаар шаардсан мэдээллийн хүчинтэй байдалд нөлөөлөх өөрчлөлтийг Даргад бичгээр мэдэгдэх;
- (2) дараах өөрчлөлтийг хийхийн өмнө Даргын зөвшөөрлийг урьдчилан авах:
 - (i) Гүйцэтгэх захирал, эсхүл 137.153(2)-т заасан этгээд;
 - (ii) аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоо, хэрэв тухайн өөрчлөлт нь нөлөө бүхий өөрчлөлт бол.

F Бүлэг - Хэрэглэл болон төхөөрөмж

137.251. Зорилго

Энэ Бүлэг нь энэ Дүрмийн дагуу ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд ашиглах агаарын хөлгийн хэрэглэл болон төхөөрөмжид тавих ИНД-91-ийн нэмэлт шаардлагыг тогтооно.

137.253. Ерөнхий зүйл

Дараахаас бусад тохиолдолд, аливаа этгээд ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа эхлүүлэхгүй:

- (1) тухайн агаарын хөлгийг ИНД-91 болон энэ Бүлгийн дагуу шаардсан тоо болон төрлийн хэрэглэл, төхөөрөмжөөр тоногдсон байх;
- (2) тухайн агаарын хөлөгт суурилуулсан хэрэглэл, төхөөрөмж нь дараах баримт бичигт заасан, холбогдох тодорхойлолт болон НТЧ-ын загварын стандартыг хангасан байх:
 - (i) энэ Дүрмийн Хавсралт D;
 - (ii) ИНД-21 Хавсралт C;
 - (iii) ИНД-26; эсхүл
 - (iv) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц бусад орлох тодорхойлолт, эсхүл стандарт.
- (3) тухайн хэрэглэл болон төхөөрөмжийг агаарын хөлгийн үйлдвэрлэгчийн зааварчилгаа, эсхүл Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц бусад зааварчилгааны дагуу суурилуулсан байх;
- (4) тухайн агаарын хөлөгт ашиглах зорилгоор, ИНД-91-ийн дагуу баталсан MEL-д зааснаас бусад тохиолдолд, агаарын хөлөгт суурилуулсан хэрэглэл болон төхөөрөмж нь ажиллагаатай нөхцөлд байх.

137.255. Суудал болон даруулга

ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгч нь тухайн агаарын хөлгийн нисэх багийн гишүүдийн суудлыг мөрөвчит даруулгаар тоногдсон болохыг бататгах үүрэгтэй.

137.257. Нэмэлт хэрэглэл

ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгч нь тухайн агаарын хөлгийг гулгалт заах хэрэглэлээр (slip indicator) тоногдсон болохыг бататгах үүрэгтэй.

137.259. Нэмэлт төхөөрөмж

ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгч нь тухайн агаарын хөлгийг дараах төхөөрөмжөөр тоногдсон болохыг бататгах үүрэгтэй:

- (1) зөвшөөрөгдсөн хуурай, эсхүл шингэн бодисын савны аль тохирохыг;
- (2) хуурай бодисын савны агууламжийн дээд түвшнийг нисгэгчид харуулах хэрэгсэл;

- (3) дотор талдаа хуурай, эсхүл шингэн бодисын саваар тоногдсон нисэх онгоцонд зориулсан жэттисон систем;
- (4) дараах мэдээллийг багтаасан Хавсралт D-гийн холбогдох зурагт хуудас:
 - (i) агаарын хөлгийн нислэгийн зааварт заасан хуурай, эсхүл шингэн бодисын савны максимум бүтцийн даац;
 - (ii) зорчигчийн байрлал;
 - (iii) нислэгийн хязгаарлалт;
 - (iv) жэттисон хийх хүчин чадал.

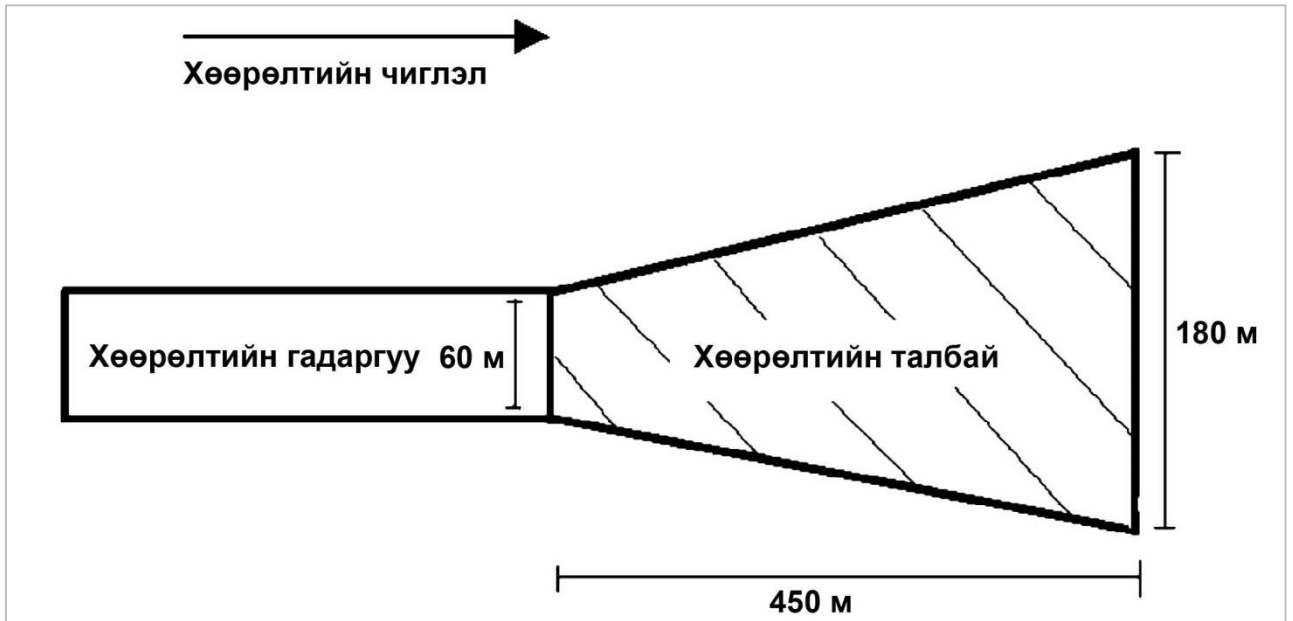
137.301. ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч болон хүсэлт гаргагчийн шилжилтийн үеийн зохицуулалт

- (a) Энэ дүрэм нь дараах этгээдэд хамаарна:
 - (1) ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч;
 - (2) ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч.
- (b) Энэ зүйлийн (e)(2)-ын дагуу тогтоосон хэрэгжүүлэлтийн хугацаанаас өмнө, энэ зүйл хамаарах байгууллагыг дараах шаардлагыг мөрдөхийг шаардахгүй:
 - (1) 137.153(2)(ii);
 - (2) 137.155;
 - (3) 137.160(a)(1)(i);
 - (4) 137.160(a)(2);
 - (5) 137.160(a)(3);
 - (6) 137.160(b).
- (c) ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч болон ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь гүйцэд бөглөсөн САА маягт болон хэрэгжүүлэлтийн төлөвлөгөөг 2021 оны 4 сарын 1-нээс өмнө Даргад хүргүүлэх үүрэгтэй.
- (d) Энэ зүйлийн (c)-д заасан хэрэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө нь дараах шаардлагыг хангасан байх ёстой:
 - (1) аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцооны хэрэгжүүлэлтийн санал болгосон хугацааг багтаасан байх;
 - (2) тухайн байгууллага 137.155-д шаардсан аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог хэрхэн хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг дүрслэн харуулсан байх.
- (e) Хэрэв хүлээн зөвшөөрөхүйц бол, Дарга:
 - (1) тухайн байгууллагын хэрэгжүүлэлтийн төлөвлөгөөг батална;
 - (2) аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцооны хэрэгжүүлэлтийн хугацааг тогтооно.
- (f) Энэ зүйлийн (e)(2)-ын дагуу тухайн хугацааг тогтоохдоо, Дарга дараах хүчин зүйлийг тооцох үүрэгтэй:
 - (1) тухайн байгууллагын хүчин чадал;
 - (2) тухайн байгууллагын төвөгшил;

- (3) тухайн байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой эрсдэл;
 - (4) аливаа гэрчилгээг сунгах хугацаа;
 - (5) тухайн байгууллага, эсхүл ИНЕГ, эсхүл хоёуланд нь хамаарах эх үүсвэр, эсхүл хуваарийн нөлөө;
 - (6) хэрэгжүүлэлтийн хугацаа нь 2022 оны 2 сарын 1-нээс хойш байж болохгүй.
- (g) ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч нь хэрэгжүүлэлтийн төлөвлөгөөг гэрчилгээ сунгуулах хүсэлтийн хамт хүргүүлэх шаардлагагүй.
- (h) Энэ зүйл нь 2022 оны 2 сарын 1-нд хүчингүй болно.

Хавсралт А - Гуравдагч этгээдийн эрсдэл

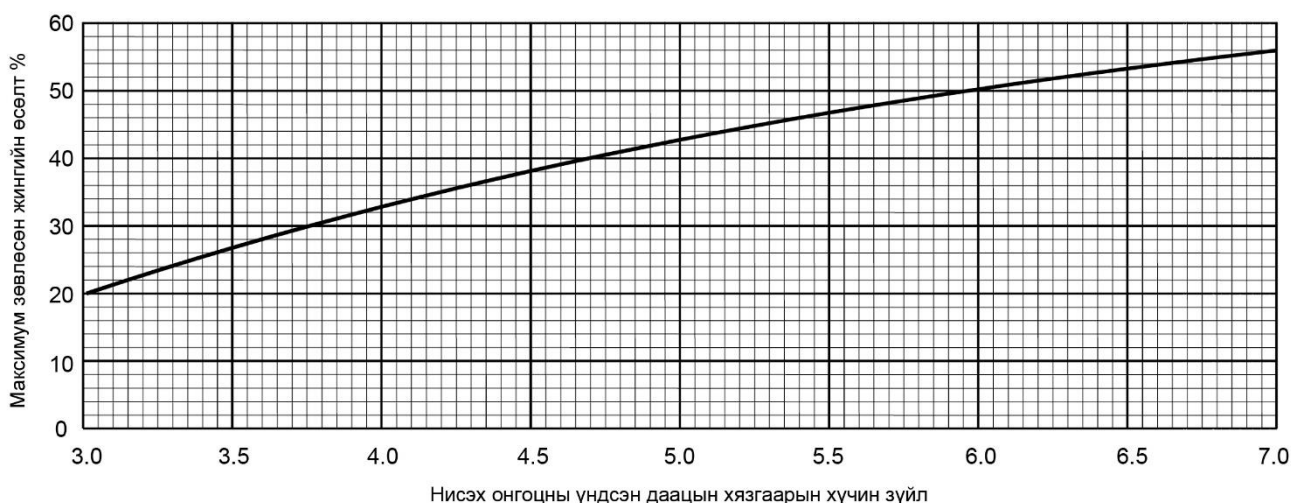
Зураг 1-д үзүүлсэн хөөрөлтийн талбайд гуравдагч этгээдийн өмч, эсхүл гуравдагч этгээд өөрөө байгаа тохиолдолд, гуравдагч этгээдийн эрсдэл байна.

Зураг 1.

Хавсралт В - Хэт ачааллын жинг тодорхойлох

- (a) ИНД-137.103(а)-д шаардсан нисгэгчийн журам дараах шаардлагаас бүрдэнэ:
- (1) тухайн нисэх онгоцны нислэгийн заавар болон “нисэх онгоцны үндсэн даацын хязгаарын хүчин зүйлээс” МСТOW-г олох;
 - (2) Зураг 2-т үзүүлсэн графикийн хэвтээ тэнхлэг дээр “нисэх онгоцны үндсэн даацын хязгаарын хүчин зүйлийг” олж, түүнээс босоо шугам татан графиктай огтлолцсон цэгээс хэвтээ шугамаар босоо тэнхлэгтэй огтлолцох хамаарлаар тухайн жинг нэмэгдүүлж болох “максимум зөвлөсөн жингийн өсөлтийн хувийг” тогтоох;
 - (3) үндсэн категорийн МСТOW-г дээрх хувиар нэмэгдүүлж, хөөрөлтийн шинэ максимум жинг олох;

Зураг 2.

- (b) Хөөрөлтийн шинэ максимум жингээр үйл ажиллагаа гүйцэтгэх, эсэх шийдвэр гаргахдаа нисгэгч нь дараах хүчин зүйлийг тооцох үүрэгтэй:
- (1) тухайн аэродромын даралтын түвшин;
 - (2) тухайн аэродромын орчны агаарын хэм;
 - (3) тухайн ХБЗ-ны гадаргуугийн төрөл, нөхцөл;
 - (4) хөөрөлт үйлдэх чиглэл дэх ХБЗ-ны налуу;
 - (5) хөөрөлт үйлдэх чиглэлийн урдаас болон араас чиглэсэн салхины бүрдэл хэсэг;
 - (6) үйл ажиллагааны үзүүлэлтэд нөлөөлж болох бусад хүчин зүйл.

Хавсралт С

Хүснэгт С.1. ХАА-н үйл ажиллагаа хариуцсан удирдах ажилтан (ерөнхий нисгэгч)

Шаардлагатай баримт бичиг	Хүчинтэй 1-р Зэргийн ХАА-н зэрэглэл эзэмшиж байсан, эсхүл эзэмшдэг байх. Хүчинтэй химийн зэрэглэл эзэмшдэг байх, хэрэв хамааралтай бол.
Туршлага	Гүйцэтгэж байгаа үйл ажиллагааны төрөлд хамааралтай, Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц дадлага туршлагатай байх.

Хүснэгт С.2. Аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоо хариуцсан удирдах ажилтан

Ур чадвар	Аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоотой холбоотой ур чадвараа харуулах. Холбогдох ИНД болон аюулгүй байдлын удирдлагын чиглэлээр ажилласан мэдлэг туршлагатай байх.
Туршлага	Аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоо болон тухайн байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой суурь мэргэжил болон туршлагатай байх.

Хавсралт D - Хэрэглэл болон төхөөрөмжийн НТЧ-ын загварын стандарт

F Бүлэгт шаардсан хэрэглэл, төхөөрөмж нь дараах тодорхойлолт болон шаардлагыг хангасан байх ёстой.

D.1. Суудал болон даруулга

Суудал болон мөрөвчит даруулгыг урагш чиглэсэн 12g инерцийн хүчийг даахаар зохион бүтээсэн байх ёстой.

D.2. Хүчингүй

D.3. Хуурай болон шингэн бодисын сав

(a) Бүхээгт байгаа хүмүүсийг гэмтээж болох байрлалд суурилуулсан хуурай, эсхүл шингэн бодисын сав болон түүний бэхэлгээний бүтцийг багавтар ослын буулт үйлдэх үед урагшаа чиглэсэн 12g инерцийн хүчийг даахаар зохион бүтээсэн байх ёстой.

(b) Нисэх багийн өмнө байрлуулсан хуурай, эсхүл шингэн бодисын сав болон түүний бэхэлгээний бүтцийг дараах инерцийн хүчийг даахаар зохион бүтээсэн байх ёстой.

(1) ар талаасаа 1.5g;

(2) хажуу талаасаа 1.0g.

(c) Энэ зүйлийн (a), (b)-гийн зорилгоор, хуурай, эсхүл шингэн бодисын савыг агаарын хөлгийн нислэгийн зааварт заасан максимум даацаар дүүргэсэн байхаар тооцсон байх ёстой.

D.4. Хуурай бодисын савны агууламжийн дээд түвшин

Тухайн агаарын хөлгийн нислэгийн зааварт заасан хуурай бодисын савны максимум даацын хагасаас хэтэрсэн бүх ачааллын хувьд, тээвэрлэхийг зөвшөөрсөн ХАА-н материалын нягтралыг тооцон, нисгэгч агууламжийн дээд түвшнийг тодорхойлоход зориулсан заах, эсхүл ажиглалт хийх хэрэгслээр хуурай бодисын савыг тоноглогсон байх ёстой.

D.5. Жэттисон систем

(a) Жэттисон систем нь дараах шаардлагыг хангасан байх ёстой:

(1) ажиллуулахад хялбар байх;

(2) нисгэгч удирдлагыг идэвхжүүлсэн бол тухайн удирдлагыг үргэлжлүүлэн барих шаардлагагүйгээр бүх ачаалал бүрэн гүйцэд цацагдан гарахаар зохион бүтээгдсэн байх.

(b) Жэттисон системийн хүчин чадлыг:

(1) шалгах нислэгийн үед дараах байдлаар туршсан байх ёстой:

(i) тухайн нислэгийн зааварт заасан бордооны максимум зөвшөөрөгдсөн даацтайгаар;

- (ii) тусгай нэмэлт төхөөрөмж суурилуулсан тохиолдолд, нэмэлт төхөөрөмж суурилуулсан үед ашигладаг ХАА-н материалын максимум зөвшөөрөгдсөн даацтайгаар.
- (2) нисэх онгоцны нислэгийн зааварт заасан байх ёстой.

D.6. Тэмдэглэгээ, зурагт хуудас

D.6.1. Ерөнхий зүйл.

(a) Тэмдэглэгээ, зурагт хуудсыг нүдэнд харагдахуйц газарт, хялбар арилахгүй, гэмтэж өөрчлөгдөхгүй, халхлагдахгүй, эсхүл салж унахгүй байхаар байрлуулсан байх ёстой.

(b) Тэмдэглэгээ, зурагт хуудсанд ашигласан нэгж нь холбогдох хэрэглэл, эсхүл тухайн агаарын хөлгийн нислэгийн зааварт заасантай ижил байх ёстой.

D.6.2. Хуурай, эсхүл шингэн бодисын савны максимум ачаалал

Хуурай, эсхүл шингэн бодисын савны максимум даацыг харуулсан зурагт хуудас нь:

- (1) дараах байдлаар байрласан байх ёстой:
 - (i) хуурай, эсхүл шингэн бодисын савны дүүргэгчийн дэргэд;
 - (ii) хэвийн ачилтын байрлалаас бүтэн харагдахаар;
- (2) зөвшөөрөгдсөн хуурай бодисын савны максимум даацаас хэтрээгүй максимум даацыг үзүүлсэн байх ёстой.

D.6.3. Жэттисоны хүчин чадал

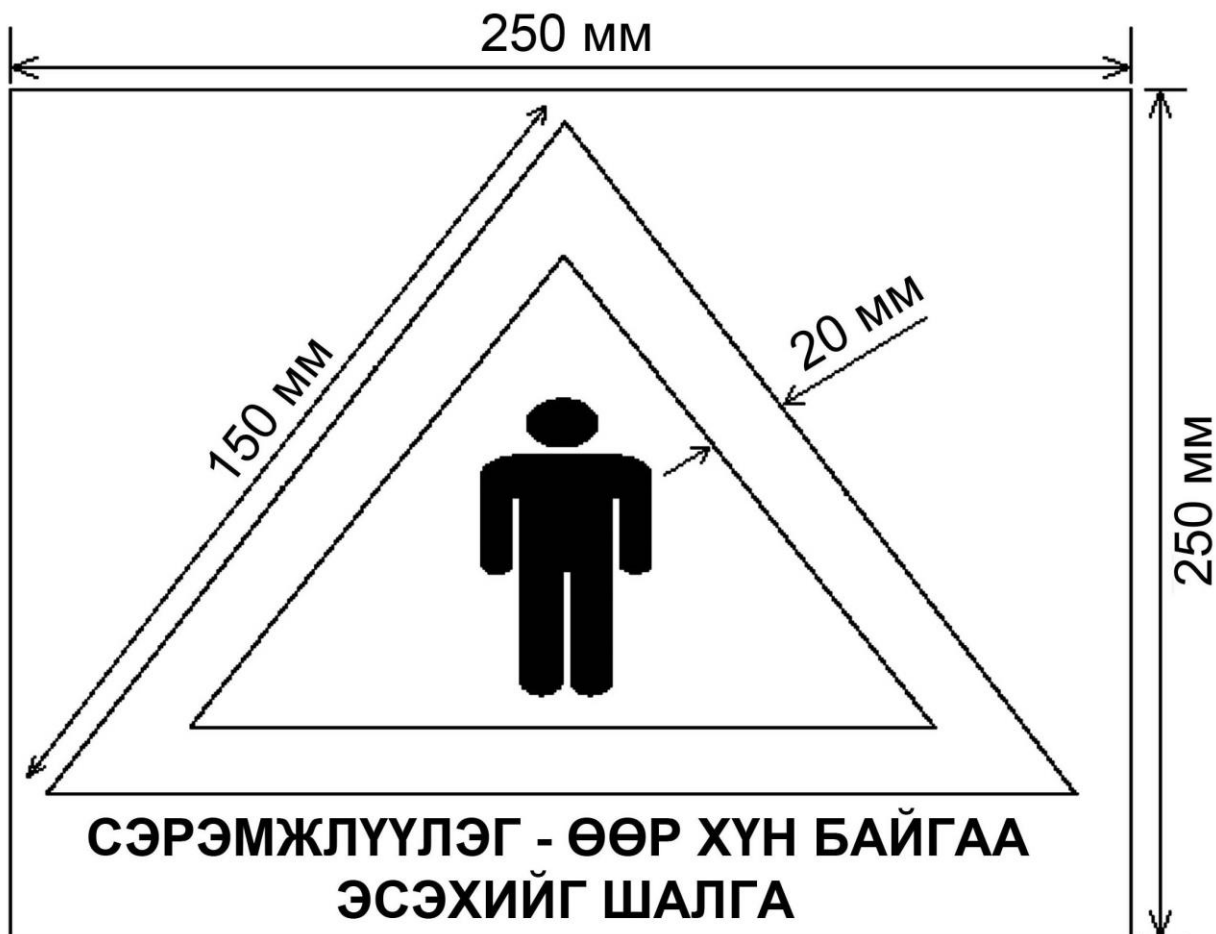
ИНД-137.259(3)-ын дагуу жэттисон системээр тоногдсон ХАА-н нисэх онгоц нь нислэгийн бүхээгтээ, нисгэгчид харагдахаар байрлуулсан, дараах бичиглэлийг агуулсан зурагт хуудастай байх ёстой:

СЭРЭМЖЛҮҮЛЭГ

Тухайн нисэх онгоцны жэттисоны хүчин чадал нь нисэх онгоцны конфигураци, цацах материалын төрөл, нөхцөлөөс шалтгаалан өөр өөр байж болно.

D.6.4. Зорчигчийн байрлал

Агаарын хөлгийн гадна талаас ил харагддаггүй зорчигчийн байрлалын хувьд, тухайн зорчигчийн байрлалын дэргэд, их биеийн гадна хоёр талд дараах бүдүүвч зургийг байрлуулсан байх ёстой:

Зураг 3. Цагаан суурьтай улаан гурвалжин дотор хар өнгийн дүрс.

D.6.5. Нисэх онгоцны нислэгийн хязгаарлалт

(а) Дараах бичиглэлийг агуулсан зурагт хуудас, эсхүл зурагт хуудаснуудыг ХАА-н нисэх онгоцны нислэгийн бүхээгт, нисгэгчид харагдахаар байрлуулсан байх ёстой:

АНХААРУУЛГА

Энэ нисэх онгоцны МСТOW-ээс хэтэрсэн үйл ажиллагаа нь, тухайн ашиглагдаж байгаа конфигурацийн хувьд 5 секундйн дотор максимум зөвшөөрөгдсөн даацын 80%-иас доошгүй байх минимум жэттисон хүчин чадлыг шаардана.

СЭРЭМЖЛҮҮЛЭГ

Энэ бол ХАА-н нисэх онгоц. Штопорыг багтаасан бүх аэробатик маневр хийхгүй. Нислэгийн огцом маневр хийхээс зайлсхий.

--oOo--